

Władimir Kazberuk

Prace polonistów białoruskich

Biuletyn Polonistyczny 20/4 (66), 107-109

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

mat prozy radzieckiej, S. A. Spass – o recepcji twórczości Jarosława Iwaszkiewicza w ZSRR, W. I. Occheli – o literackich związkach polsko-gruzyńskich, a B. G. Barsegian – o związkach ormiańsko-polskich.

Wybór materiałów sympozjum ukazać się ma w książce zbiorowej w 1979 r. w Moskwie. Obejmie ona referaty poświęcone problematyce myśli literackiej, a więc z jednej strony – kwestiom realizmu socjalistycznego i teoriom rozwoju literatury socjalistycznej, z drugiej – dziejom powojennym krytyki literackiej i koncepcji programowych w Polsce, a ponadto część wystąpień komparatystycznych.

Dr Zbigniew Jarosiński

PRACE POLONISTÓW BIAŁORUSKICH

Literatura białoruska w swoim rozwoju związana była z literaturą rosyjską, polską, ukraińską – i dlatego naukowcy białoruscy zagadnieniom stosunków i związków literackich oraz kulturalnych udzielają coraz więcej uwagi, widząc w nich czynnik ułatwiający lepsze zrozumienie wzajemne narodów i ich zbliżenie. I to właśnie stanowi myśl przewodnią prac naukowych wielu badaczy.

Wśród tych prac wymienić należy przede wszystkim książki: "Michał Fiedarouski" J. Sałamiewicza, "Słowa pra Syrakomlu" ("Słowo o Syrakomli") oraz "Daroha u sto hod" ("Po stu latach") K. Cwirki, "Stupieni rostu" ("Etapy rozwoju") W. Kazberuka, "Tajamnicy starażytnych schowiszczau" ("Tajemnice starożytnych księgozbiorów") A. Maldzisa, "Wytoki. Upływy. Paskoranaść" ("Źródła. Wpływy. Przyspieszenia") W. Kowalenki oraz "Zmienliwaje i spradwiecznaje" ("Zmienne i odwieczne") W. Gapowej.

Książka "Michał Fiedarouski" wyszła z druku w 1972 r. Ta monografia życia i twórczości niestrudzonego badacza nieprzebranych skarbów ludowej kultury białoruskiej, autora wielotomowego dzieła "Lud białoruski", ukazuje całokształt wielkiego jego wysiłku oraz zasług dla historii folklorystyki białoruskiej. Autor przytacza niemało liczb charakteryzujących

jego dorobek naukowy. Wystarczy wspomnieć, iż siedem tomów "Ludu białoruskiego" (cztery tomy ukazały się już po śmierci autora) zawiera ponad 500 bajek, 3500 wierszy, zabobonów, 10 000 przysłów, 520 zagadek, 3000 frazeologizmów, toastów, życzeń, przekleństw, 4170 pieśni itd.

"Słowa pra Syrokomlu. Byt i kultura bielarusau u tworczasci »wiaskowaha lirnika«" ("Słowo o Syrokomli. Życie i kultura Białorusinów w twórczości »lirnika wioskowego«", 1975) – to szkic życia i twórczości Ludwika Kondratowicza ze szczególnym uwzględnieniem tematyki białoruskiej. Jego spuścizna literacka zainteresowała K. Cwirkę jako źródło poznania bytu i kultury ludowej białoruskiej w XIX w. Tym się też tłumaczy kompozycja książki: część pierwsza, "Władysław Syrokomla i Białoruś", zawiera rozdziały: "Lata dziecięce i młodość", "Załucze", "Wilno i Borejkowszczyzna", "Ostatnie lata życia", "Władysław Syrokomla – pieśniarzem Białorusi". Część druga, zatytułowana "Odzwierciedlenie bytu i kultury Białorusinów", składa się z rozdziałów: "Gospodarstwo i kultura materialna" (z podrozdziałami: "Gospodarstwo", "Mieszkanie", "Ubranie", "Jedzenie"), "Byt społeczny i rodzinny", "Kultura duchowa" ("Wierzenia", "Folklor").

K. Cwirka jest również autorem szkicu "Daroha u sto hod" (1974), zawierającego wrażenia z podróży do miejsc związanych z życiem i twórczością Władysława Syrokomli.

"Stupieni rostu. Biełaruskaja literatura kanca XIX – paczatku XX stahoddziau i tradycyi polskich piśmiennikau" ("Etap rozwoju. Literatura białoruska końca XIX i początku XX wieku w piśmiennictwie polskim", 1974) – to przegląd stosunków literackich białorusko-polskich w XIX i na początku XX w. Książka składa się z dwóch podstawowych części: I. "XIX wiek. Nieprzetartą drogą" (1. "Źródła epiki białoruskiej. Bylica i gawęda", 2. "Koniec stulecia. Ogólne tendencje rozwojowe", 3. "Tematyka białoruska w polskiej literaturze realistycznej. Eliza Orzeszkowa i naród białoruski"), II. "Wiek XX. Szerokie widnokręgi" (1. "Źródła narodowe i owocna współpraca", 2. "Szkoła twórcza. Janka Kupała i osiągnięcia realistyczne Marii Konopnickiej", 3. "Pomnożenie tradycji. Romantyczna wzniosłość literatury").

Na uwagę zasługuje też książka A. Maldzisa "Tajemnicy starożytnych schowiszczau" (1974). Autor opowiada w niej o swych poszukiwaniach skarbów literatury białoruskiej w archiwach i księgozbiorach ZSRR i PRL. Poszczególne szkice stanowią ciekawy przyczynek do dziejów białorusko-polskich związków literackich oraz współpracy kulturalnej.

Sprawie roli literatury polskiej w rozwoju literatury białoruskiej sporo miejsca poświęca W. Kowalenko w swej pracy "Wytoki. Upływy. Paskoranaść. Razwiccio biełaruskaj literatury XIX-XX stahoddziau" ("Źródła. Wpływy. Przyspieszenia. Rozwój literatury białoruskiej w XIX-XX wieku", 1975), będącej próbą syntetycznego ujęcia dziejów literatury białoruskiej z uwzględnieniem znaczenia pisarzy rosyjskich, polskich i ukraińskich w życiu i twórczości pisarzy białoruskich.

"Zmienliwaje i spradwiecznaje. Wopyt typałahicznaha dasledawania biełaruskaj i polskaj wiaskowaj prozy" ("Zmienne i odwieczne. Próba badania typologicznego białoruskiej i polskiej »prozy wiejskiej«, 1975) – to tytuł książki W. Gapowej, w której autorka postanowiła odnaleźć wspólne cechy w ukazaniu tematyki wiejskiej w prozie białoruskiej i polskiej. Tematem swych rozważań W. Gapowa uczyniła przede wszystkim utwory Kuźmy Czornego oraz Juliana Kawalca.

Zagadnieniom stosunków literackich białorusko-polskich udzielają wiele uwagi w swych rozprawach i artykułach również tacy uczeni białoruscy, jak prof. S. Aleksandrowicz, prof. O. Łojka, prof. M. Łarczan-ka, doc. W. Koleśnik, doc. W. Rahojsza i inni.

Dr Władimir Kazberuk